



razgovarao Denis Derk

Nina Obuljen Koržinek nedavno je drugi put postala ministrica kulture u Vladi Andreja Plenkovića. U Ministarstvu kulture radila je i za prethodnih vlada HDZ-a. Ima dvije diplome, međunarodno iskustvo i znanstveni ugled, a kao ministrica trpi kritike napose s krajnjeg lijevog i krajnje desnog političkog spektra. U prvom mandatu nije lomila preko koljena niti ljude niti projekte.

U prvom mandatu uspjeli ste vratiti izdvajanja za kulturu na jedan posto proračuna. Ima li nade za povećanje postotka uz ovu korona krizu i potres?

U ovoj fazi nezahvalno je govoriti o proračunskim projekcijama za sljedeće razdoblje. Istina, u prethodne četiri godine s naslijeđenih oko 0,6 posto proračuna za kulturu došli smo do 0,99, dakle dosegli smo oko jedan posto. Bolje smo povlačili sredstva iz EU fondova i povećavali izvorna proračunska sredstva. Ta smo povećanja usmjeravali primarno na programske aktivnosti u području kulture i umjetnosti. Svjesni smo da su sredstva i dalje nedostatna, ali važno je zadržati pozitivan trend. Što se tiče proračuna za sljedeću godinu, nije realno očekivati povećanja u apsolutnim iznosima, ali planiranju ćemo pristupiti vodeći računa o tome da povećamo sredstva usmjerena onima koji zbog koronavirusne krize ne mogu raditi ili rade u otežanim uvjetima. U sljedećim mjesecima nastaviti ćemo, kao što smo to radili u proteklom razdoblju, osmišljavati ciljne mjere i programe koji će omogućiti da se i u ovim izmijenjenim okolnostima nastavi kulturni život, ali i da umjetnici i kulturni djelatnici budu honorirani za svoj rad.

Najavljivali ste i zakonsku ofenzivu, ali to je obećanje samo djelomično ispunjeno. Nema zakona o kazalištu, umjetničkoj djelatnosti..., a zakoni o medijima kao da su postali ukleti. Hoćete li nastaviti sa zakonodavnom reformom?

Pa ne baš ofenzivu. Najavili smo da ćemo provesti zakonodavnu reformu kako bismo propise koji su donošeni u devedesetim godinama prilagodili očekivanjima današnjega vremena. Realizirali smo cjelovitu zakonodavnu reformu u području arhiva, knjižnica i muzeja, što je uključilo donošenje triju cjelovitih zakona i petnaestak pravilnika. Donijeli smo i novi cjeloviti zakon o audiovizualnim djelatnostima. Pripremili smo i prošli javnu raspravu sa Zakonom o elektroničkim medijima i Zakonom o autorskom pravu i ti će zakoni biti vrlo brzo upućeni u proceduru nakon što u rujnu obavimo još jednu rundu konzultacija s ključnim dionicima s obzirom na izmijenjene okolnosti koje je donijela koronakriza. U visokoj fazi pripreme su izmjene Zakona o kazalištima kao i novi zakoni o financiranju i obavljanju umjetničke djelatnosti. Nisam sklona nametanju i forsiranju brzih rješenja. Zakone uvijek pripremamo kroz dulji participativni proces jer je važno da svi ključni dionici na koje će se zakoni odnositi imaju priliku iznijeti svoje stavove. Što se medija tiče, ne mislim da su ukleti kako ste naveli u vašem pitanju. Nakon Zako-

Nina Obuljen Koržinek

U napadima na moj rad prednjače ljudi koji nemaju doticaja s kulturom, ne vidamo ih na predstavama, ni u kinima, a posebno su zainteresirani za financiranje hrvatskoga filma



BORNA FILIPANSELL

na o elektroničkim medijima otvorit ćemo raspravu o izmjenama Zakona o medijima jer oko toga postoje oprečni stavovi, a sigurno je da će se morati mijenjati i Zakon o HRT-u.

Vi ste sada i ministrica medija. Što to konkretno znači u zemlji u kojoj na koljenima nisu samo nakladnici nego još više i novinari?

Ministarstvo je od 2002. godine zaduženo za medijsku politiku. Medije smo istaknuli u nazivu Ministarstva kako bismo naglasili taj važan dio resora. S tehnološkim promjenama, način distribucije i konzumiranja medija ubrzano se mijenja pa je i na razini medijskih politika i normativnog okvira važno pratiti te promjene. U programu Vlade najavili smo osmišljavanje mjera potpore tiskanim medijima, najavili smo reviziju zakonodavnog okvira. Sa strukovnim

udrugama vodimo dijalog kako bismo našli modalitete pomoći unapređenju statusa novinara. Sve mjere pomoći treba pažljivo osmisliti kako bi bile neutralne i kako se ne bi dovela u pitanje neovisnost medija. Inzistirat ćemo na tome da se odluke donose neovisno o politici – dakle kroz neovisna regulatorna tijela poput Agencije za elektroničke medije ili kao što je to bio slučaj s potporama medijima zajednice gdje su o sredstvima odlučivali neovisni evaluatori.

Vas su proteklog mandata stalno napadali zdesna kao ljevičarku, a slijeva kao umiveniju verziju Hasanbegovića. Koliko je to utjecalo na vaše odlučivanje?

U pozadini i jednih i drugih napada interesi su pojedinaca vezani uz financiranje, a onda se ti interesi zapakiraju u ideološke omote. Količi-

na neistina, kleveta i huškanja koje uporno plasiraju sljedbenici mogu neposrednog prethodnika na mjestu ministra prilično su neugodni. Prednjače u tome ljudi koji nemaju nikakvog doticaja s kulturom, ne vidamo ih na predstavama, ni u kinima, a posebno su zainteresirani za teme financiranja hrvatskoga filma. Nije ugodno ni kad se svako nezadovoljstvo pojedinačnim odlukama od aktivista s lijevoga spektra interpretira kao "političko odlučivanje" pa se lijepe ideološke etikete. Ja sam ovu dužnost prihvatila i obavljam je časno i profesionalno, vjerujući kako svoje iskustvo i znanje mogu iskoristiti za opće dobro. Dulje od 25 godina bavim se kulturom, u nekoliko prethodnih HDZ-ovih vlada radila sam u Ministarstvu kulture, a kao znanstvenica bavila sam se komparativnim istraživanjima kulturnih politika i imala priliku raditi diljem svijeta na gotovo

svim kontinentima, upoznaajući različite sustave i modele. Ta znanja i iskustva ulažem u svoj rad s ciljem razvoja hrvatske kulture. Uostalom, i na prethodnim izborima građani su nam dali povjerenje jer su nas prepoznali kao Vladu koja je okrenuta budućnosti, koja rješava probleme i promovira uljudenu, tolerantnu, ali samosvjesnu Hrvatsku kao modernu europsku državu. Takva treba biti i naša kulturna politika.

Da malo demistificiramo rad ministrice. Koliko vi konkretno utječete na financijske odluke uz sva ta kulturna vijeća, povjerenstva...?

Nakon što imenujem članove vijeća i povjerenstava, dajem im puno povjerenje i trudim se ne intervenirati u njihove odluke. Moramo biti svjesni da svako odlučivanje o projektima u kulturi nosi i dozu subjektivnosti onih koji o tome odlučuju. Zato se trudim da sastav kulturnih vijeća reprezentira različite estetike i generacije. U manjem broju slučajeva, u konzultacijama s mojim suradnicima u Ministarstvu, izmijenim pojedine odluke ili korigiram iznose dodijeljenih sredstava, ali to je najčešće zato što imam uvid u cjelinu rada svih vijeća i povjerenstava i trudim se da naše odluke budu balansirane i pravične. Nije uloga ministrice ili ministra samostalno donositi odluke o financiranju, nego izgrađivati sustav u kojemu će se što bolje definirati kriterije kao osnovne preduvjete za donošenje pravičnih odluka. Često stavim potpis na odluke o financiranju projekata koje osobno ne bih odabrala, ali imam puno povjerenje u članove vijeća i njihove procjene.

Što je po vama vaš najveći uspjeh, a što najveći neuspjeh iz prvog mandata?

Teško mi je to procijeniti, naš rad trebaju procjenjivati drugi. Povećali smo financiranje, pokrenuli brojne nove projekte, nakon nekoliko godina nereda vratili smo red, poštivanje rokova i sigurnost, odluke donosimo na vrijeme, što je jako važno za stabilnost planiranja. Završili smo brojne investicijske projekte, pokrenuli potpore vizualnim umjetnicima, program potpore razvoju publike, program financiranja prilagodbe kulturnih sadržaja osobama s invaliditetom. Snizili smo stopu PDV-a za isporuke samostalnih umjetnika... ma puno je toga. A neuspjeh? Činjenica da nismo riješili pitanje Hrvatskog povijesnog muzeja svakako je neuspjeh. Previše vremena na početku mandata potrošili smo na smirivanje strasti, na uvjeravanje šire javnosti kako kultura nije poligon za ideološka prepucavanja. Bez obzira na određene iskorake u području kulturne baštine, nezadovoljna sam što nismo stigli pripremiti novi Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, ali to je važan projekt za novi mandat.

Zašto se u Hrvatskoj i dan-danas mora braniti pravo umjetnika na slobodu izražavanja koje mnogi, pa čak i neke političke stranke, žele ograničiti ili uzurpirati?

Odlučno se odupiremo i osuđujemo sve te pokušaje. Hrvatska se 1990. godine plebiscitarno odlučila za demokraciju. U demokraciji politički akteri ne propisuju tko će pisati kakve knjige i tko će snimati kakve filmove. U svom mandatu najodlučnije sam branila kulturu i umjetnost kao prostor slobode i to ću činiti i dalje. Teško mi je prihvatiti da postoje politički akteri koji zagovaraju boljševičke i nazadnjačke principe, a to rade uglavnom prozivajući one s kojima se ne slažu da su "komunisti" i "Jugoslaveni". Takva retorika trideset godina nakon izborne samostalnosti i demokracije, po mom dubokom uvjerenju, nije primjerena. Ona ne predstavlja mišljenje većine hrvatskih građana i kao potpuno anakrona sigurno će iščeznuti iz javnog prostora. ■